

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 6 mei – 10:30 uur d.d. 7 mei

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
- Nederlanders overleden aan COVID-19 - Kwetsbare ouderen, chronisch zieken of mensen met een beperking die geen bezoek mogen ontvangen in zorginstellingen - Niet-coronapatiënten die wachten op een behandeling of operatie	- Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders - Belangenpartijen in de zorg - Belangenpartijen in andere sectoren: sport, wellness, horeca, OV, cultuur en contactberoepen	- Algemeen publiek - Politici - Politiek-commentatoren

Samenvatting

- De versoepelende maatregelen die gisteravond zijn aangekondigd domineren het mediabeeld. Elke ochtendkrant opent met de nieuwe versoepelingen, maar benadrukt dat dit alleen kan zolang het virus beheersbaar blijft: 'Rutte haalt Nederland van het slot, maar met de voet bij de rem', aldus FD. Media zetten vooral de maatregelen op een rij, aangevuld met reacties uit de verschillende branches en sectoren waarover een besluit is genomen (of juist niet). Daarnaast kijken zij vooruit hoe de maatregelen er praktisch uit kunnen zien in o.a. de horeca en het OV.
- Volgens media komen de versoepelingen sneller dan verwacht. Na aanvankelijke voorzichtigheid schept Rutte nu toch perspectief, maar daar komen ook risico's bij. Volgens de ochtendkranten komt het Kabinet tegemoet aan de groeiende druk om te versoepelen en spreken van een 'omslag' in het huidige beleid. Volgens Trouw kregen 'de behoudende' Rutte en De Jonge ook steeds meer weerstand uit eigen kring: Wiebes, Hoekstra en Koolmees drongen aan op meer economische activiteit, en die is er nu gekomen.
- Ondanks dat de maatschappij en economie snakt naar meer versoepelingen rijst nu ook de vraag in de media; versoepelen we niet te snel? Hierop volgen wisselende reactie van verschillende experts. Sommige deskundigen (waaronder Xander Koolman) die vinden dat er te snel wordt versoepelend pleiten ervoor om het virus eerst verder terug te dringen, 'dan kunnen we het nagenoeg elimineren met testen, opsporen en isoleren en kan maatschappij echt open'. Ook Bert Slagter (Expert complexiteit en onzekerheid) is kritisch, hij hoopt dat de versoepeling niet via de tijdlijn verloopt, maar wordt gebaseerd op bepaalde voorwaarden. Enkele microbiologen en virologen (waaronder Coretta van Leer en Patricia Bruijning) geven juist aan dat het huidige beleid niet vol te houden is. Zij geven aan dat versoepelen kan omdat de zorg het momenteel weer aankan, mits er genoeg wordt gemonitord en het virus beheersbaar blijft.
- Media zijn sceptisch over dat de basis, voor het langzaam opheffen van de lockdown, ligt in het opvoeren van de testcapaciteit. Volgens politiek commentatoren is de grote vraag toch wel: 'zijn de GGD-en er klaar voor?'. Zo blijkt uit een rondgang van de NOS dat de GGD-en nog niet klaar zijn om te testen en het uitgebreide contactonderzoek te doen. Volgens de GGD klopt deze conclusie niet. Arjen Noorlander noemt het de 'achilleshiel' van alles wat nu eigenlijk is aangekondigd. Zorgen zijn er of de GGD-en hun zaken goed hebben geregeld en of zij het de komende weken echt voor elkaar gaan krijgen.
- Media noemen het een omslag dat het Kabinet toch besluit om het gedragen van mondkapjes verplicht te stellen in het OV, terwijl eerder werd benoemd dat het schijnveiligheid in de hand zou werken. Men vraagt zich wel af waarom dit pas vanaf 1 juni moet, ondanks dat het nu ook al drukker wordt in het OV.
- Volgens de NOS zijn de reacties uit politiek Den Haag nog summier, maar de eerste reacties van GroenLinks, PvdA, CDA en D66 zijn voorzichtig positief. Zij geven aan tevreden te zijn over het geboden perspectief. PvdA en GroenLinks zetten hun vraagtekens bij de testcapaciteit en het contactonderzoek.
- Politiek commentatoren geven aan dat het Kabinet perspectief heeft gegeven. Ron Fresen (NOS) noemt het een flinke omslag, maar met de hand dicht bij de noodrem. De commentatoren noemen dat de ontvouwde exitstrategie kwetsbaar blijft en Nederland de versoepelingen eigenlijk zelf in de hand heeft: 'houd je dus aan de gedragsregels; dan kunnen er verdere versoepelingen komen'.
- Nieuwsuur vindt het opvallend dat in de persconferentie de experts van het OMT minder worden genoemd en het besluit om te versoepelen een meer politieke keuze is.
- Journalist Sheila Sitalsing schrijft in de Volkskrant dat 'de cruciale app was gereduceerd tot een bijzin'.

- Zorgorganisaties reageren positief op de pilot om in 25 verpleeghuizen de deuren weer te laten openen voor bezoek. "Het is heel mooi nieuws dat er voor verpleeghuisbewoners en hun naasten een perspectief is [...] het gemis van echt contact is groot." Seniorenorganisatie KBO-PCOB dringt erop aan dat dit besluit snel vervolgstappen krijgt in alle verpleeghuizen.
- Ook verschillende branches reageren wisselend op de versoepelende maatregelen van het kabinet. Horeca is opgelucht dat zij binnenkort de deuren weer mogen openen, maar zien nog veel belemmeringen hoe zij hun café of restaurant klaar kunnen maken voor de 1,5 meter afstand. Contactberoepen zoals kappers en schoonheidsspecialisten en rijinstructeurs zijn content met het besluit, samen met de musea die binnenkort ook weer open mogen. Sportscholen en fitnesscentra voelen zich genegeerd door het kabinet en vinden dat er sprake is van willekeur.

Karakterisering berichtgeving

- NOS meldt dat de persconferentie gisteren van premier Rutte en minister De Jonge 7 miljoen kijkers trok.
- Grote media gebruiken de volgende headlines "Rutte laat de teugels vieren, op hoop van zegen" (Volkskrant); "Nederland gaat langzaam maar zeker open" (NRC); "Kabinet versoepelt reeks coronamaatregelen, Nederland in 'nieuwe fase'" (AD); "Kabinet kiest route door nog onbekend terrein" (Trouw); "Rutte haalt Nederland van het slot, maar met de voet bij de rem" (FD); "Stap voor stap van coronaslot" (Telegraaf). RTL Nieuws spreekt van "blijdschap en onvrede".
- Media zetten vooral de maatregelen op een rij, later aangevuld met reacties uit de verschillende branches en sectoren waarover een besluit is genomen (of juist niet). Daarnaast blikken zij vooruit hoe de maatregelen er praktisch uit kunnen zien in o.a. de horeca en het OV.
- De 'winstwaarschuwingen' van Rutte en De Jonge zijn nooit ver weg in de berichten: maatregelen kunnen worden teruggebracht indien de druk op de zorg weer te groot wordt.
- Media geven geen verwachtingen vrij over het debat in de Tweede Kamer van vanmiddag.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten - Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- Op de IC's liggen woensdag 628 mensen met het coronavirus, 16 minder dan dinsdag. Er liggen er 605 op de IC in Nederland en 23 in Duitsland. Het aantal mensen dat om andere redenen op de IC ligt is 397.

Schade

- Ziekenhuizen lopen door de coronacrisis zeker ruim 2 miljard euro aan omzet mis. Verder verwachten ze de komende jaren zo'n 3 miljard extra kwijt te zijn vanwege de coronazorg en de voorbereiding op eventuele nieuwe uitbraken. Dat schrijft Ad Melkert, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen, in een brief aan de VWS-commissie in de Kamer. "Alles bij elkaar hebben ziekenhuizen te maken met behoorlijk extra lasten en er is grote onzekerheid over hoe dat gedekt wordt", aldus Melkert.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social media kanalen van minister De Jonge komen na de persconferentie veel vragen binnen. Deze gaan vooral over de praktische uitvoering van de versoepelde maatregelen zoals; mag je in de tuin afspraken met maximaal 30 mensen? Mogen kleinkinderen weer op bezoek bij opa en oma? Mogen mensen met longproblemen wel medische mondkapjes dragen in het OV? Waarom werken mondkapjes nu wel en eerder niet en wat zijn de voorwaarden van het gebruik? Men vraagt zich ook af hoe het met de bezoekregeling zit in de gehandicapten zorg en waar mensen in een contactberoep zich kunnen laten testen. Mensen begrijpen daarnaast niet waarom sportscholen niet eerder open mogen. Op de social media kanalen van minister Van Rijn kwamen er negatieve uitingen binnen rondom de verdeling van PBM.
- Op de corporate kanalen van VWS komen voornamelijk zorgen en klachten binnen over de verspreiding van PBM in de zorg buiten het ziekenhuis. Niet in alle gevallen wordt PBM verstrekt en dit leidt tot frustratie en boosheid; want mensen kunnen ook besmettelijk zijn zonder klachten. Ook op deze kanalen leven verder vragen over de praktische uitvoering van de maatregelen zoals; welke 25 verpleeghuizen vallen onder de pilot? Hoeveel mensen kan ik nu thuis ontvangen? Waarom gebruiken we alleen mondkapjes in het OV en geen handschoenen?
- Vragen die bij Rijksoverheid binnenkomen zijn o.a.: 'Ik geef thuis privé pianolessen aan kinderen van 7 en 8 jaar. Wanneer mag ik deze lessen weer oppakken?'; 'Waar kan ik terecht als ik vragen heb over het opengaan

van de basisscholen en de regels van school, die in de ogen van de ouders niet overeenkomen met de richtlijnen?'; 'Waar kunnen mensen melding maken van bedrijven die zich niet aan de regels houden?'; en: 'wanneer krijgen ondernemers nog een keer € 4.000 door de verlenging van verplicht dicht zijn?'

- In de Facebookgroep [Coronavirus Nederland Praatgroep](#) kunnen de circa 2.000 leden vragen stellen, nieuws delen en discussiëren over de allee ontwikkelingen rond corona.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Dertig coronapatiënten hebben de afgelopen weken bloedplasma gekregen van mensen die zijn hersteld van het virus. Dat gebeurde in verschillende ziekenhuizen die meedoen aan een onderzoek of de antistoffen in het plasma kunnen dienen als geneesmiddel. Het Erasmus MC coördineert het onderzoek.
- Kledingwinkels H&M is begonnen met het heropenen van zijn winkels in Nederland. De eerste winkels openden woensdag de deuren, maandag moeten alle filialen weer open zijn.
- Drie Nederlandse ziekenhuizen hebben een nieuw gezichtsmasker (snorkelmasker van sportzaak Decathlon met luchtpomp en filter) van de TU Delft in gebruik genomen. Het mondkapje bedekt het hele gezicht, levert geen striemen op, biedt meer ademruimte en kan worden hergebruikt.
- LEDesign uit Hengelo komt deze week met een uvc-desinfectiesysteem waarmee middels uv-licht de lucht zou worden gedesinfecteerd en daarmee 'het virus geïnactiveerd'. Het apparaat zou bijvoorbeeld in wachtruimtes van de tandarts kunnen komen te hangen.

Buitenland

- Alle winkels in Duitsland kunnen onder bepaalde voorwaarden weer open. Tot nu mochten alleen winkels met een vloeroppervlak tot 800 vierkante meter open. In winkels geldt wel een mondkapjesplicht.
- Vanaf half mei zijn duels zonder publiek in Duitsland toegestaan. Het is de eerste van de vijf toptanden die weer start. In Frankrijk is het seizoen beëindigd. Italië, Spanje en Engeland moeten nog een besluit nemen.
- Inwoners van België mogen vanaf komende zondag, Moederdag, weer maximaal vier mensen thuis uitnodigen. Bij een volgende afspraak moeten het wel dezelfde mensen zijn.
- Boris Johnson zei dat het sterftecijfer in het land afschuwelijk is, maar hij vindt dat hij vanaf maandag een begin kan maken met een voorzichtige versoepeling van de beperkende maatregelen, melden Britse media.

Betekenisgeving

Welke oproepen en waarschuwingen worden gedaan?

- Het Longfonds waarschuwt dat het voortwoekerende coronavirus in veel gevallen leidt tot een nieuwe chronische longziekte; CALD (Covid Associated Lung Disorder). Het Longfonds wil voorkomen dat patiënten na genezing van het coronavirus rond blijven lopen met onbegrepen klachten en wil de patiënten in een vroeg stadium registreren en koppelen aan medische zorg en wetenschappelijk onderzoek. Het Longfonds geeft aan niet dezelfde fouten te willen maken na Q-koorts.
- Leon Dohmen (bestuurder bij Onderzoek en Onderwijs en Digital Skills van de Nederlandse Vereniging van Informatieprofessionals) stelt een leidraad voor hoe te komen tot een mensvriendelijke corona-app met voldoende bescherming van de privacy door 1) kiezen voor legitieme en open standaarden en normen op informatieveiligheid, 2) een ontwikkelteam bestaande uit programmeurs die naast vakinhoudelijke competenties een hoog ontwikkeld ethisch bewustzijn hebben, 3) testen op acceptatiecriteria.
- Hoogleraar informatica (VU) Chris Verhoef pleit dat de gedegen wiskundige inzichten van RIVM-onderzoekers nog beter kunnen worden ingezet dan nu het geval is. De twijfels over de RIVM-rekenmodellen worden volgens Verhoef gecreëerd omdat andere betrokken partijen, zoals dokters of ondernemers de modellen verkeerd interpreteren.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Uit een onderzoek naar de effecten van uitgestelde zorg, onder de lezers van het NRC waarop zeventig lezers reageerden, komen schijnende verhalen. Respondenten beschrijven ondragelijke pijn of vrezende blijvende schade. De NRC schrijft dat uit het lezersonderzoek blijkt dat ook meer urgente zorg blijft liggen.
- Kwetsbare, eenzame jongeren zien uit naar de versoepelingen van de coronamaatregelen. In de Telegraaf geven enkele kwetsbare jongeren aan door de maatregelen in sociaal isolement te komen en terug te vallen in oude gewoontes (en verslavingen) zoals gamen.

Hoe wordt er tegen de maatregelen aangekeken?

Algemene reacties

- Media herhalen de eerdere waarschuwing van **Wiskundige Bert Slagter** en **technologiekenner Peter Slagter** in een artikel op Follow the Money waarin zij betogen dat het te vroeg is. "We kennen onze tegenstander nog niet goed genoeg", stellen zij. Daarom moeten beleidsmakers beslissingen nemen in de mist. Een uitspraak die ook geregeld is te horen in gesprekken met virologen en epidemiologen. Zolang die mist niet optrekt, is het volgens de Slagters beter om uit te gaan van het voorzorgsprincipe. Versoepeling hoort daar niet bij. "Reduceer het aantal besmettingen tot enkele tientallen, dan kan de GGD elk nieuw geval opsporen en isoleren, betogen zij. Zo verdwijnt het virus uit de samenleving."
- **Gezondheidseconoom Xander Koolman** stelt dat hopen op een vaccin 'de achilleshiel van het eliminatiebeleid' is. Maar stel dat het ergens in 2021 komt, dan heeft Nederland met de gecontroleerde veenbrand volgens hem voor een "merkwaardige aanpak gekozen met veel economische schade, veel patiënten met blijvende schade en veel doden". Daarom hoopt hij dat premier Rutte vanavond bekend maakt dat de beperkingen aanhouden totdat het testen en isoleren haalbaar is.
- **ROAZ Brabant-voorzitter Bart Berden** hoort en ziet wat in de maatschappij speelt en begrijpt goed dat de maatregelen worden versoepeld. Maar, waarschuwt hij: "Het is zaak dat mensen goed nadenken over wat ze doen en begrijpen dat het virus geen onschuldig iets is. Als we de maatregelen te makkelijk aan onze laars lappen, zorgt dat voor een te grote belasting van de zorg."
- **Expert complexiteit en onzekerheid Bert Slagter** is kritisch: "Als de kappers en terrassen nu opengaan, dan is dat echt te vroeg en dat is zonde." Hij wil dat de lockdown nog even in stand wordt gehouden. "Als we de contactberoepen bijvoorbeeld nog drie weken financieel overeind moeten houden, dan is dat veel goedkoper dan te vroeg opengaan." Slagter is geen fan van een stappenplan dat aan een bepaalde datum is gebonden. "Ik had gehoopt dat de versoepeling niet via een tijdslijn verloopt, maar wordt gebaseerd op bepaalde voorwaarden. Bijvoorbeeld dat iedereen met klachten moet worden getest en dat er contactonderzoek kan plaatsvinden waardoor mensen die nog niet besmettelijk zijn geïsoleerd kunnen worden. Dat hebben we tot nu toe nog niet geregeld."
- "Het huidige beleid was niet vol te houden", reageert **Coretta van Leer, arts-microbioloog en viroloog bij het UMCG**. Ze vindt versoepelen daarom een goed idee. "Het kostenplaatje is gigantisch en ook vanuit menselijk oogpunt was dit niet houdbaar. Met de nieuwe maatregelen versoepelen we voorzichtig en blijven we het virus - zo menselijk mogelijk - indammen."
- **Patricia Bruijning, epidemioloog bij het UMC Utrecht**, is het daarmee eens. "De zorg kan het aan. En er is wat speelruimte mocht het aantal besmettingen toch toenemen. Bovendien verwacht ik niet dat het aantal besmettingen verder zou dalen als we langer wachtten, mede doordat mensen dan zelf meer maatregelen loslaten." Het mooie weer komt volgens Bruijning goed uit. "We weten dat het virus zich vooral verspreidt via langdurig, intensief contact in binnenruimtes. We gaan nu meer naar buiten, ventileren meer en zitten minder op elkaars lip. Daardoor kan het virus zich minder makkelijk verspreiden."
- Over de grotere versoepelingen na 1 juni is **Marc Bonten, arts-microbioloog en lid van het OMT**, terughoudender. "Ik vind dat er al heel veel versoepeld wordt door het gedrag van mensen." Hij vindt het daarom heel verstandig dat aangekondigde versoepelingen weer kunnen worden ingetrokken als de afname in ziekenhuisopnames de komende weken niet doorzet.
- **Hans Heesterbeek, hoogleraar theoretische epidemiologie aan de Universiteit Utrecht**, wijst vooral op het risico van te veel nieuwe contactmomenten tussen mensen. "Op een terras zitten is wat anders dan bij je lokale kapper." Hij vindt het belangrijk dat mensen weinig blijven reizen en zo min mogelijk nieuwe mensen ontmoeten. "Je moet niet met een groep van 15 man uit Brabant op bezoek gaan in Groningen met de trein", aldus Heesterbeek.
- **Hans de Boer (voorzitter VNO-NCW)**: "Al weken spreken wij de wens uit dat we na de meivakantie weer wat gas kunnen geven als de ontwikkeling van het virus het toelaat. Dat kan nu en dat is een opsteker in deze voor ondernemers zware tijd. Er was ook een enorme behoefte aan perspectief en we hebben er veel aan gedaan om dit mogelijk te maken met onder meer de opgestelde sectorprotocollen. Door de gesloten sectoren weer op te starten verminderen we de diepte en de kosten van de recessie. Voor alle ondernemers die nog moeten wachten of maar beperkt aan de bak kunnen, moeten we met het tweede noodpakket zorgen dat ze worden gecompenseerd, zodat we zoveel mogelijk banen en bedrijvigheid in stand kunnen houden. Voor veel sectoren moet de klap bovendien nog komen."
- **Jacco Vonhof (voorzitter MKB-Nederland)**: "Wij hopen op snellere versoepelingen als we ons met elkaar goed blijven houden aan de 1,5 meter- en andere spelregels. Ondertussen werken we met het kabinet aan

het tweede noodpakket, waarbij essentieel is dat dat ook voorziet in een tegemoetkoming in andere vaste lasten dan de loonkosten en dat rekening houdt met seizoenbedrijven. We moeten voorkomen dat bedrijven door die lasten alsnog omvallen met alle gevolgen voor de werkgelegenheid van dien."

- **Hans Biesheuvel van ondernemersorganisatie ONL** noemt het cruciaal dat er perspectief is geboden. "Daar kunnen we mee vooruit. Ik ben ook blij met de opmerking richting ondernemers die nog niet open kunnen. De komende tijd zal er goed gekeken moeten worden naar een tweede steunpakket. Dan kunnen ondernemers weer serieus vooruit gaan kijken."
- **Han Busker (voorzitter FNV)**: "Het is van groot belang dat de veiligheid op de werkvloer ook in de komende periode de hoogste prioriteit blijft. Het is nu belangrijk dat er in de komende periode in de verschillende sectoren protocollen gemaakt worden waar werknemers en werkgevers zich in kunnen vinden. En dat ze gehandhaafd worden op de plekken waar ze al zijn ingevoerd. Mensen moeten met een gerust gevoel aan het werk kunnen. Als ze zich ziek voelen of ziekteverschijnselen hebben moeten ze thuis kunnen blijven zonder dat er druk is om aan het werk te gaan. Dat is beter voor hen, voor hun collega's en het is noodzakelijk om de economie weer op gang te brengen en het virus onder controle te krijgen. Dat zijn we ook schuldig aan de mensen die de afgelopen weken in de zorg en in de andere vitale beroepen hier zo hard aan gewerkt hebben."
- **Politiek-commentator Ron Fresen (NOS)**: "Ja nieuw is dus dat ze een doorkijkje gaan geven ook voor de langere termijn, dus mensen die zoiets hadden van 'ja vertel nou eens waar we aan toe zijn', nou die zullen vanavond denk ik bediend worden. 1 juni de terrassen, theaters en musea bijvoorbeeld open, 1 juli dan ook de vakantieparken, 1 september de sportscholen. Maar steeds vlak voor zo'n datum is er een moment waarop het kabinet toch kan zeggen: we doen het wel of nee, we doen het toch niet want het virus gaat weer de verkeerde kant op. En er wordt bij gezegd: dat heeft de samenleving eigenlijk zelf in de hand, houd je dus aan die gedragsregels, dan kunnen er verdere versoepelingen komen. En de meest belangrijke gedragsregel is natuurlijk: 1,5 meter afstand houden en als je klachten hebt, blijf je thuis."
- **Politiek-commentator Lars Geers (NOS)**: "De Jonge (...) noemde het de tussenfase op weg naar de overgangsfase, nogal ingewikkeld. Maar wat hij feitelijk aangaf is: we zijn uit de directe crisissituatie, we hebben de bezettingen en de besmettingen in de ziekenhuizen onder controle, het aantal IC-bedden is behapbaar en dus kunnen we meer, kunnen we gaan nadenken over hoe we de samenleving weer langzaam van het slot halen. Maar zegt 'ie: daarbij is voorzichtigheid voorlopig geboden (...), want de enige echte manier om uit deze coronacrisis te komen is dan wel dat ze een medicijn vinden (...) dan wel dat er een vaccin komt (...). Dat gaat nog wel even duren (...) en tot die tijd zullen er beperkende maatregelen zijn, maar kun je wel kijken hoe je langzaam maar zeker – als iedereen zich blijft gedragen – het land van het slot kunt halen."
- **Politiek-commentator Fons Lambie (RTL Nieuws)**: "[Het is] is een flinke versoepeling. Premier Rutte was de afgelopen weken heel voorzichtig, maar die roep om meer perspectief werd steeds sterker en perspectief: dat hebben we vanavond wel gekregen. Want kijk die 1,5 meter, het handenwassen en het zo veel mogelijk thuiswerken, dat blijft. Maar voor de rest worden er voor de komende maanden stap voor stap versoepelingen aangekondigd, te beginnen aanstaande maandag. Rutte kwam met een hele duidelijke, wat hij noemde, winstwaarschuwing: het is allemaal onder voorbehoud, als blijkt dat het aantal besmettingen in ons land weer te veel toeneemt dan kunnen deze versoepelingen alsnog worden uitgesteld of zelfs worden teruggedraaid."
- **Wouter de Winther (Telegraaf)**: "Het neemt niet weg dat de ontvouwde exitstrategie kwetsbaar blijft. Alle geboden versoepeling gaat uit van het anderhalve meter afstand houden en extra hygiëne. Als die uitgangspunten vervagen en de coronacijfers opnieuw ontspreiden, kan Nederland weer van Ruttés evenwichtsbalk vallen."

Bezoekregeling verpleeghuizen

- Het kabinetsbesluit om als pilot in 25 verpleeghuizen de deuren weer te laten openen voor bezoek, wordt goed ontvangen door **seniorenorganisatie KBO-PCOB**. "Mensen hebben grote behoefte aan perspectief, dat hebben veel mantelzorgers tot nu toe gemist. Met dit kabinetsbesluit is er weer een stip aan de horizon gekomen", aldus directeur Manon Vanderkaa. "Deze uitslag ondersteunt de stap voor stap versoepeling van de bezoekersregeling, zoals het kabinet dit nu voorstelt. Er is meer behoefte aan contact, daarom dringen we erop aan dat dit besluit snel vervolgstappen krijgt in alle verpleeghuizen. Door bijvoorbeeld één vaste mantelzorger aan te wijzen die beschikking heeft tot mondkapjes en tests", aldus Vanderkaa.
- **Liane den Haan, directeur-bestuurder van ANBO**: "We zijn blij dat we op 25 verpleeghuislocaties gaan zien én ervaren wat er qua bezoek mogelijk is en hoe we dat het beste kunnen organiseren. Door dit voorzichtig

te gaan proberen kunnen we ook kijken op welke manier we het risico op besmetting zo klein mogelijk kunnen houden. Want natuurlijk wil iedereen graag weer echt op bezoek bij een geliefde in het verpleeghuis. Den Haan wijst ook op het belang van mondkapjes. De bond was al van mening dat zorgpersoneel preventief beschermingsmateriaal moet dragen, zegt ze. "Wij vinden het dus ook belangrijk dat bezoekers op zijn minst mondkapjes dragen. Want moeten voorzichtig blijven met de gezondheid van kwetsbare ouderen en die van het zorgpersoneel." Er zal echter nog steeds rekening moeten worden gehouden met de RIVM-maatregelen. "Bezoekers zullen dus op 1,5 meter afstand van bewoners van het verpleeghuis moeten blijven. En een knuffel of kus zit er helaas nog steeds niet in."

- "Het is heel mooi nieuws dat er voor verpleeghuisbewoners en hun naasten een perspectief is", aldus **Mireille de Wee, voorzitter van de ActiZ kerngroep Wonen en Zorg**, "In veel verpleeghuizen is het gemis van echt contact tussen bewoners en hun naasten groot. Het is goed dat er een eerste stap gezet kan worden in het verruimen van de bezoeksregeling. Als dat goed gaat kunnen we vanaf 25 mei op meer locaties bezoek mogelijk maken. Het moet natuurlijk wel veilig zijn, zodat we de kans op een nieuwe besmetting in een van de 25 verpleeghuizen zo klein mogelijk maken. We doen dit samen en in goed overleg. Het dilemma rondom dit thema was groot, het was een duivels dilemma. Maar we zien dit als verantwoorde eerste stap".
- **Politiek-commentator Fons Lambie (RTL Nieuws)**: "Nou dat wordt eigenlijk net als al die andere maatregelen heel voorzichtig, stapje voor stapje versoepeld. Er begint vanaf maandag een proef in de 25 GGD-regio's, per regio één huis, in 25 verpleeghuizen wordt de bezoeksregeling dus een beetje verruimd, daar gaat men nog kijken, dat gaat men in de gaten houden en als het goed is afgelopen dan gaan ze een besluit nemen voor de rest van het land."
- **Politiek-commentator Lars Geers (NOS)**: "Zij zullen het pilots noemen, maar ik kan me voorstellen dat andere mensen zeggen: ja het is toch een experiment. Ze gaan in de 25 veiligheidsregio's (...) één proefproject starten om te kijken hoe je zo'n bezoeksregeling zou kunnen doen. (...) En dan moet het mogelijk zijn om de verpleeghuizen wellicht twee weken daarna, dus nadat die 25 hun proef hebben gehad, helemaal open te gooien, in ieder geval in die mate dat ouderen weer beperkt bezoek kunnen ontvangen."

Uitbreiden testcapaciteit

- Volgens **Hans Heesterbeek, hoogleraar theoretische epidemiologie aan de Universiteit Utrecht** is testen een soort wisselgeld voor de maatregelen. "Hoe beter we testen, hoe meer we kunnen versoepelen. Maar bij testen hoort ook traceren." Daarvoor hebben we een "goed geoliede testmachine" nodig. Dat die er nog niet is baart hem zorgen. "Het is onduidelijk of onderliggende zaken goed geregeld zijn."
- **Coretta van Leer (arts-microbioloog en viroloog bij het UMCG)**: "We moeten lokale hotspots, zoals bijvoorbeeld de uitbraak bij de arbeidsmigranten in Velp, snel identificeren. Vervolgens moet de GGD contactonderzoek doen en mensen isoleren. Alleen op die manier kunnen we ook op lokaal niveau zorgen dat de epidemie uitdooft."
- **Politiek-commentator Fons Lambie (RTL Nieuws)**: "En een andere opvallende mededeling van het kabinet zojuist was dat het aantal testen fors wordt uitgebreid, het aantal groepen dat getest wordt, beroepsgroepen dat werd al de afgelopen week uitgebreid en dat gaat de komende weken nog meer gebeuren. Maar het is de bedoeling dat vanaf 1 juni iedereen in Nederland met klachten ook echt getest kan worden. Of dat echt helemaal vanaf 1 juni gaat is nog een beetje onzeker, maar de hoop is in ieder geval dat dat 1 juni gaat worden. Dus nu wordt eindelijk het aantal testmogelijkheden fors opgevoerd. Daar hebben we lang op moeten wachten."
- **Politiek-commentator Arjen Noorlander (NOS)**: [Zijn de GGD'en er klaar voor?] "Ja dat wordt toch echt wel de grote vraag. De achilleshiel van alles wat nu eigenlijk is aangekondigd. Houden we dat virus de komende periode goed genoeg onder controle? Er wordt nu een paar duizend keer per dag getest, dat moet rond de 30.000 keer per dag in de winter zo rond de 70.000 keer per dag kunnen. En alle mensen die uiteindelijk ook corona blijken te hebben moeten vanuit de GGD op contactonderzoek komen. Daar zijn duizenden mensen voor nodig en tot nu toe leek de GGD daar niet volledig klaar voor. En ze hebben nu aangekondigd dat ze dat nu in principe op 1 juni, dus over drieënhalve week voor allemaal voor elkaar willen hebben en pas dan kan het land open. Het is een belofte die ze doen, maar het is natuurlijk maar zeer de vraag of ze dat allemaal de komende weken ook echt voor elkaar krijgen."
- **Arts-microbioloog Marc Bonten** waarschuwt opnieuw dat de GGD'en niet voldoende capaciteit heeft om veel meer contactonderzoek te doen. "Er moet heel veel capaciteit bij en snel."

Mondkapjes in het OV

- De woensdag door het kabinet aangekondigde maatregelen voor het OV krijgen de goedkeuring van alle openbaarvervoerbedrijven in Nederland die verenigd zijn in **OV-NL**. "Wij zijn verheugd dat onze brief heeft bijgedragen aan de versnelde besluitvorming van het kabinet, in lijn met ons advies," zegt Pedro Peters, de voorzitter van OV-NL in een reactie.
- **Reizigersvereniging Rover** vindt de invoering van de mondkapjes in het openbaar vervoer een goed idee. "De dienstregeling moet naar 100 procent, zodat iedereen op zijn werk kan komen", zegt Freek Mos, directeur van Rover. De reizigersvereniging heeft er verder vertrouwen in dat er genoeg ruimte in het OV komt zolang reizen in de spits vermeden wordt en werken en onderwijs volgen vooral thuis te doen.
- **Politiek-commentator Ron Fresen (NOS)**: "Ja er is niks veranderd in wetenschappelijk onderzoek over mondkapjes, het is nog steeds helemaal niet duidelijk of dat nou echt helemaal wel werkt of helemaal niet werkt. Maar ze kiezen er nu toch voor om het dan maar toch in te voeren, omdat het wel enige bescherming kan geven aan reizigers maar ook aan het personeel (...). En door het verplicht te stellen hopen ze natuurlijk ook dat het effect een beetje is dat iedereen die de tram, trein of bus instapt weet dat het allemaal niet vrijblijvend is, dat daar echt iets bij hoort wat je moet doen. En in die zin past het ook heel erg in wat het kabinet belangrijk vindt: dat iedereen z'n verantwoordelijkheid ook neemt om (...) van die versoepelingen ook een succes te maken, dat het ook echt gaat lukken."
- **Politiek-commentator Fons Lambie (RTL Nieuws)**: "Daar begint het kabinet nu eindelijk te schuiven. Kijk de experts waar het kabinet zich op baseert, die zeggen nog altijd: het heeft nu geen zin als we nu met z'n allen massaal aan de mondkapjes gaan. Het kabinet volgt dat, maar zegt nu wel: in bepaalde situaties kan het helpen. En dat zijn dan vooral de situaties waar je geen 1,5 meter afstand kunt houden en dat is met name in de tram, in de trein, in de bus, in het openbaar."
- **Roger van Boxtel** (president-directeur NS) op Twitter: "Fijn, dat compliment van de premier aan alle medewerkers in het openbaar vervoer #NS #OVNL, verantwoord gaan we stap voor stap iets meer 'open'."

Sport

- **Algemeen directeur Gerard Dielessen van NOC*NSF** is blij dat steeds meer volwassen sporters vanaf volgende week weer buiten bij hun club terecht kunnen. "Met kinderen en jongeren gebeurde dat al. Daar hebben we nuttige ervaringen mee opgedaan". Dielessen hoopt dat sporters ook weer de ruimte krijgen om binnen te sporten, zoals in zwembaden. "Laten we hen niet vergeten en onze uiterste best doen om ook die sporten en sporters de ruimte te geven. Het zou erg fijn zijn als, zodra de ontwikkelingen dat toelaten, binnensportaccommodaties hun deuren in ieder geval voor de jeugd van Nederland weer kunnen openen."
- Een grote opluchting, noemt **Jeroen Stevens, directeur van de Nederlandse Golf Federatie (NGF)**, het besluit van het kabinet dat vanwege de versoepelde coronamaatregelen golf vanaf maandag in beperkte mate weer mogelijk is. "In de eerste plaats voor de golfbanen die weer open kunnen. De clubgebouwen en horeca nog niet, maar er komt deels een einde aan hun financiële ellende".
- "Ontzettend fijn dat ook volwassenen weer mogen tennissen vanaf 11 mei. Een beetje ontspanning en beweging in je favoriete sport is gezond en doet ons immers allemaal goed", reageerde **Erik Poel, algemeen directeur van tennisbond KNLTB**. (...) "Tennis en padel zijn sporten die je heel goed op anderhalve meter afstand kunt uitoefenen." (...) "Een belangrijke bron van inkomsten en voor velen een zorg minder nu. We zijn dan ook heel blij dat sporten weer mogelijk is en hopen dat de clubhuizen ook weer snel opengaan, want ook het gemis aan barinkomsten is voor veel verenigingen en pachters een grote verliespost".
- **De Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU)** is blij dat volwassen leden vanaf volgende week weer buiten mogen sporten, maar had gehoopt dat ze ook binnen weer aan de slag mochten. "De KNGU hoopt op 'andere, vernieuwde inzichten bij het kabinet waardoor deze maatregel alsnog op korte termijn kan worden versoepeld. Op de topsportlocaties wordt al gewerkt met een goedgekeurd protocol."
- **Fitnessbrancheorganisatie NL Actief** noemt het onacceptabel dat de fitnessclubs tot 1 september gesloten blijven. Ook zegt de organisatie verbaasd te zijn dat premier Rutte gisteren zei in gesprek te willen met de branche. Er zou de afgelopen tijd al veelvuldig overleg zijn geweest met de betrokken ministeries en het RIVM. "We zullen als branchevereniging samen met het hele netwerk in onze sector dan ook alle registers opentrekken om dit besluit aan te vechten. Daarnaast eisen we dat er een nieuwe compensatieregeling komt voor de ondernemers en zzp'ers in onze sector."

Horeca

- Voor veel cafés of restaurants zit een heropening er nog niet in, dus blijft de kans op faillissementen en banenverlies in de sector groot, zegt **Koninklijke Horeca Nederland**. "Aanvullende steunmaatregelen blijven daarom nodig." KHN waarschuwt dat die beperkingen betekenen dat veel horecazaken nog lange tijd deels dicht moeten blijven. Ook is de bezetting minder als iedereen anderhalve meter afstand moet houden. De branche is dan ook nog in gesprek met het kabinet over extra steunmaatregelen. Over de uitkomst is voorzitter Robèr Willemsen optimistisch. "Ik heb de stellige indruk dat het kabinet inmiddels duidelijk voor ogen heeft met welke gigantische financiële uitdagingen horecaondernemers te maken hebben", zegt Willemsen. "Als het aan ons ligt, gaan we er gezamenlijk voor zorgen dat horecaondernemers gecompenseerd worden op een manier die recht doet aan het ondernemerschap en de branche waarin wij werken."
- **Horeca-ondernemer Laurens Meyer** (die vorige week dreigde zijn ruim vijftig kroegen te heropenen als de overheid de sector geen perspectief zou bieden) is gematigd positief na het horen van de maatregelen die premier Mark Rutte woensdag bekendmaakte. "De versoepeling biedt enige verlichting, maar ik denk dat voor een groot deel van de horeca er nog geen licht is aan het eind van de tunnel." Meyer verwacht dat hij ongeveer 30 procent van zijn normale omzet kan draaien. "Lang niet genoeg natuurlijk, om je vaste personeel in dienst te houden, maar het is wat. Ik ben blij dat we in ieder geval weer aan de slag kunnen."
- Maar een beperkt deel van de cafés en restaurants zullen profiteren van de aangekondigde versoepelingen door het Kabinet. Volgens het **Centraal Bureau voor de Statistiek** telt Nederland in totaal 58.000 eet- en drinkgelegenheden. Van alle gelegenheden hebben er volgens cijfers van horecadatabase Datlinq ongeveer 13.500 terrassen (23 procent).

Contactberoepen

- Kappers zijn "ongelooflijk blij" dat ze met ingang van volgende week hun deuren weer mogen openen. "Dit is eigenlijk het protocol dat we een tijd geleden al hebben voorgelegd om op een veilige manier weer open te kunnen gaan", zegt marketing manager **Gonny Eussen van brancheorganisatie Anko**.
- "We zijn er erg blij mee dat we klanten weer kunnen helpen die zo'n lange tijd van zorg verstoken zijn geweest", aldus **Ron Verschuren van branchevereniging voor pedicuren ProVoet**. Helemaal "up and running" zullen de praktijken echter niet snel zijn, verwacht Verschuren. Pedicuren kunnen minder cliënten behandelen dan voorheen door gewijzigde werkmethode die onder meer voorzien in vaker schoonmaken. Ook verwacht hij problemen met de levering van persoonlijke beschermingsmiddelen. "Pedicuren werken standaard met persoonlijke beschermingsmiddelen en er zijn praktijken die ze nog wel hebben. Andere leden hebben die middelen echter weggeven aan verzorgingshuizen en hebben geen middelen meer", aldus Verschuren. Hij spreekt van een "heel lastige situatie" maar is vooral heel blij voor de klanten.
- **De brancheorganisaties BOVAG, FAM, LBKR en VRB** lieten weten "zeer content" te zijn dat er weer geleest mag worden voor het auto-, vrachtwagen en busrijbewijs. Wel moet tijdens de les onder meer de airco en luchtventilatie zoveel mogelijk uitstaan en ramen zoveel mogelijk dicht zijn om luchtcirculatie tegen te gaan. Voorafgaand aan elke les wordt het voertuig gedesinfecteerd en gelucht.

Overige sectoren

- **De Vereniging Exclusieve Sportcentra** voelt zich genegeerd omdat fitnesscentra van het kabinet hun deuren dicht moeten houden tot 1 september. Volgens voorzitter Han de Hair is zijn sector juist klaar om gereguleerd en gedoseerd zijn deuren te openen, met inachtneming van veiligheidsmaatregelen. Hij stelt dat de waarde en het nut van de fitnessbranche met betrekking tot de preventie tegen gezondheidsrisico's nu schromelijk worden onderschat. De Hair wil het hier niet bij laten zitten en met de branche in actie komen. Aan wat voor acties hij denkt, laat hij in het midden. "Er is sprake van willekeur, want hoe valt het te verklaren dat grote concentraties mensen nu overal worden getolereerd, terwijl de vitaliteitsmotor van Nederland op slot blijft? Dat het middel erger is dan de kwaal zal pas blijken als het veel en veel te laat is."
- **De Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten** is blij dat bioscopen vanaf 1 juni weer open mogen, maar het aantal van dertig toegestane personen noemt directeur Gulian Nolthenius 'teleurstellend'. "Als branche hebben we zelf een protocol gemaakt gebaseerd op 100 bezoekers. Dat is al zo'n 25 procent van de zaalbezetting, dertig personen zit daar zwaar onder. Het is de vraag of filmtheaters en bioscopen het zien zitten om daar open voor te gaan. Nolthenius acht de kans groot dat veel ondernemingen gesloten zullen blijven. "100 was al niet rendabel, zelfs verliesgevend. En dat is jammer, want wij willen niets liever dan bezoekers afleiding geven in deze tijd."

- **De Museumvereniging** is blij dat de 420 musea in Nederland hun deuren binnenkort weer voor het publiek kunnen openen. Dat zegt de brancheorganisatie van musea in een reactie op de persconferentie woensdag van het kabinet. "We zijn verheugd dat we in de volgende fase zijn aanbeland, dat betekent dat musea op 1 juni waarschijnlijk weer open kunnen, zij het in veel gevallen wel op beperkte schaal", aldus een zegsvrouw van de organisatie. De vereniging schat dat na de openstelling de musea nog altijd 50 tot 70 procent minder inkomsten hebben dan normaal. Normaal liggen de gezamenlijke inkomsten op ongeveer 10 miljoen euro per week.
- Wachten tot 1 juli met het openen van de gemeenschappelijke wc's en douches op de campings en vakantieparken is veel te laat. Dat zegt **directeur Geert Dijks van HISWA-RECRON**. Hij schat de schade voor de recreatiebranche tot 1 juli op 1,3 miljard euro. Dijks is zegt 'heel teleurgesteld' te zijn en vindt dat voor de recreatieondernemers de maatregelen hierdoor eerder zijn verzwaard dan verlicht. Hij had namelijk gehoopt dat de gemeenschappelijke campingruimtes een maand eerder open konden. "Hier is geen enkel overleg over geweest." De sanitaire gebouwen kunnen volgens hem gemakkelijk op een veilige manier open. Zo hebben sommige campings al aanpassingen gemaakt door bijvoorbeeld een aantal wc's te sluiten en zijn er protocollen opgesteld.
- Grote podia als de Ziggo Dome, AFAS Live en Rotterdam Ahoy blijven ook de komende maanden leeg. Ondanks de versoepeling van de bestaande coronamaatregelen kunnen er nog geen concerten worden gegeven, zegt **De Vereniging van Evenementenmakers (VEM)**. [Met de genomen maatregelen] "Kunnen wij natuurlijk helemaal niets mee. Alleen het allerkleinste zaaltje zou misschien iets kunnen doen. En dat is dan leuk voor liefhebberij maar absoluut geen handel. Grotere zalen draaien alleen maar verlies met zo weinig bezoekers."
- De **Theaterkoepel** vinden de versoepelingen 'compleet onuitvoerbaar'. Gabbi Mesters van de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties: "Inclusief personeel, bespelers en technici is er nog slechts ruimte voor een handjevol toeschouwers. Welk publiek bereik je dan nog?" Volgens haar is het voor theaters goedkoper om dicht te blijven.
- **De Sauna- en Wellnessbranche** is ontsteld over de plannen van het kabinet voor het versoepelen van de maatregelen in de strijd tegen het coronavirus. "We zijn heel erg teleurgesteld, ook geschrokken en zelfs verbijsterd", zei voorzitter Jos Keizer van de Vereniging van Nederlandse Sauna en Wellness bedrijven VNSWB. "Er ligt een goed protocol, er is genoeg ruimte om mensen te ontvangen, zeker 10 vierkante meter per persoon en de 1,5 meter afstand is geen probleem."

Onderzoeken en peilingen

- Negen procent van de mensen die een partner of familielid in een verpleeghuis hebben, ziet geen mogelijkheid tot contact. Dat concludeert seniorenorganisatie KBO-PCOB na een peiling waaraan 2.200 mensen meededen. 67 procent heeft begrip voor de maatregel half maart bezoek aan verpleeghuizen in te perken. Iets meer dan de helft vindt dat er niet genoeg mogelijkheden zijn om op een of andere manier contact te houden met partner of ouders in het verpleeghuis. Driekwart van de mensen is vooral verdrietig dat ze niet meer op bezoek mogen en een kwart zegt er angstig van te zijn geworden. Ook bij de bewoners zelf merken deze naasten de gevolgen: driekwart van de bewoners is eenzaam of verdrietig.
- Op de vraag of de bescherming van bewoners, mantelzorgers en anderen opweegt tegen het niet kunnen bezoeken, is 40 procent het daarmee eens, maar 37 procent niet. Om toch in contact met een naaste in het verpleeghuis te blijven, wordt vooral telefoneren (58 procent) en beeldbellen (43 procent) genoemd.
- In de stelling van de dag van de Telegraaf geven 63% van de respondenten aan dat het tijd is dat de coronamaatregelen worden versoepeld. 'Als de boel nog langer dicht blijft dan valt er niets meer te openen vanwege alle faillissementen', is een veel gedeelde mening. 44% is van plan om binnenkort weer een 'terrasje te pakken' als het is toegestaan. 29% geeft aan dat het te snel is om te versoepelen, zij zien liever dat het aantal besmettingen eerst verder afneemt.
- AD schrijft dat uit grootschalig onderzoek van het RIVM en de GGD blijkt dat 83% van de bevolking denkt dat afstand houden helpt tegen de verspreiding van het virus. Bijna driekwart vindt wel dat mensen in de supermarkt te dicht bij elkaar komen. Een kwart van de bevolking vindt het sowieso lastig om afstand te houden. Maar liefst 95% geeft aan geen handen meer te schudden en driekwart niet in de elleboog. Een derde van de mensen geeft aan angstiger en somberder en gestrester en/of eenzamer te zijn. Een op de vijf heeft last van slaapproblemen. Bijna 70% heeft vertrouwen in de aanpak van het Kabinet. 90% krijgt geen bezoek van meer dan drie mensen. De helft van de Nederlanders zou het erg vinden om zelf corona te krijgen. Negen op de tien mensen zouden het erg vinden om een ander te besmetten.